

LBRIS

We know
books

Editor:

Hadrian Mateescu

Redactor:

Mina Decu

Concept grafic și DTP:

Silvia Olteanu

Corector:

Dorina Lipan

Editura Publisol îi este recunoscătoare dlui Marcel Petrișor pentru ajutorul acordat în procesul de selectare a titlurilor prezentei serii de autor.

Copyright © Leonida Neamțu, 1964

Copyright © Leonida Neamțu, 1972

Copyright © 2021 Publishing Solutions

Este interzisă reproducerea integrală sau parțială a lucrării,
sub orice formă, fără permisiunea scrisă a editurii.
Toate drepturile rezervate.

Publisol

Casa Presei Libere, Corp A3-A4, Etaj 1

Tel.: 021.336.36.33

E-mail: office@publisol.ro

Găsiți cărțile noastre pe www.publisol.ro

Descrierea CIP poate fi consultată

pe siteul Bibliotecii Naționale a României

ISBN 978-606-9605-79-0

2021

Tipar: Artprint

LEONIDA NEAMȚU ,

Toporul de Argint

Moartea, ca o floare de „Nu-mă-uita”

Publisol

LBRIS

We know
books

LEONIDA NEAMȚU s-a născut în 1934, la Soroca (azi, Republica Moldova). În 1940, odată cu ocuparea Basarabiei, familia se refugiază în Maramureș, locuind în Vișeu, apoi în Sighet.

După studiile liceale, urmează cursurile Facultății de Filologie a universității clujene.

Debutează, în 1952, cu un volum de poezii, în *Almanahul literar*, revistă coordonată de poetul A.E. Baconsky. Începând cu anul 1964 începe să publice exclusiv romane.

Devine redactor la *Almanahul literar* (care își va schimba numele în *Steaua*) și membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Moare pe 25 octombrie 1991, la Cluj-Napoca, lăsând în urmă peste treizeci de volume publicate și câteva manuscrise.

Toporul de Argint

Pădurea tăcea.

Printre copaci se furișa, fără prea mare grabă, un lup șchiop. Se opri chiar lângă marginea drumului. Ridică botul ascuțit și mirosi lung văzduhul. Deasupra pădurii soarele înota pe un cer complet senin. Lupul încercă să privească în sus, la soare, dar nu reuși.

Ușor, abia auzit, lupul cel bătrân și șchiop scotea un fel de mârâit surd, ce făcea să vibreze foile de ferigă de sub botul său. Nu mârâia din cauza foamei, fiindcă nu-i era foame. Nici de teamă. Nu, lupul cel bătrân și șchiop pur și simplu cânta. Se simțea bine. Iarna era încă departe. Poate avea să fie ultima sa iarnă. Și despre asta cânta. Dar, deocamdată, în pădurea ușor atinsă de toamnă, se simțea ca-n anii de demult, ai tinereții, când alerga în fruntea haitei cenușii. Și despre asta zicea cântecul.

Stând acolo pitit la marginea drumului, lupul poate aștepta sa vadă vreun om trecând. Oamenii îi stârneau o anumită curiozitate. Îl interesau chiar. Asta fiindcă era un lup foarte bătrân și înțelept...

Și despre asta zicea cântecul...

De jos se auzi un motor care trăgea greu pe serpentine. Când mașina apărui, lupul se retrase nițel în pădure, dar nu prea mult, fiindcă nu se temea. Un minut sau două, alergă printre copaci, urmărind mașina. În cele din urmă se opri, se așeză și căscă lung, cu atâta poftă, că-i trosniră fălcile.

Din autobuz, Adrian observă și el umbra cenușie care gonia șchiopătând printre copaci.

— Priviți, un lup! Ne urmărește un lup! exclamă unul dintre pasageri.

Apoi mașina coti și lupul nu se mai văzu. Umbrele se clătinau printre copaci. Prin rețeaua lor, soarele puncta

pământul cu săgeți subțiri de lumină. Adrian zâmbi. Toată ființa îi vibra, pradă unei nervozități pe care încerca din toate puterile să și-o înfrâneze. Privirile celui din stânga îl cercetau la răstimpuri cu insistență.

Oare?

Îl observase încă înainte de a se urca în autobuz. Călătorii își tot priveau furioși ceasurile, în timp ce șoferul nu se hotăra să sfârșească o convorbire plăcută, în fața autogării.

Adrian revăzu scena într-o clipită: tânărul acela, cu părul negru, imens, vâlvoi, cu fața prelungă, slabă și palidă, observându-l tresărise vizibil. În ochi îi lucise întâi surprinderea, iar apoi ceva asemănător cu bucuria...

Dar imediat bucuria lăsă loc îndoielii. Fața i se lungi și mai mult, ochii mijiiți continuă să cerceteze chipul lui Adrian.

Acesta, evident, nu înregistrase decât parțial toată gama de sentimente prin care trecuse tânărul din stânga. Firește, se prefăcuse că nu observă nimic din interesul pe care i-l arăta celălalt.

Adrian privea afară preocupat, răspunzând monosilabic și în contratimp cetățeanului care ședea chiar lângă el, un rotofei cu pălărie de paie și cu o nesfârșită poftă de vorbă.

Nu era deloc urât drumul acela!

Serpentinele își înlănțuiau spiralele uimitoare, escaladând ca treptele unei scări muntele împădurit și bătrân. Autobuzul urca încet, mormăind ostenit, clătînându-se greoi ca un uriaș elefant.

Fiecare întoarcere de o sută optzeci de grade pe curbă părea o lovitură prelungită de gong, o întindere a unui nerv nevăzut, curmată brusc.

Adrian își scutură capul, ca dintr-un vis. Își dădu seama deodată că pisălogul de lângă el îl întrebase ceva pentru a treia oară. Ce anume, n-avea habar.

— Ia mai tacă-ți fleanca și mai du-te dracului! se răsti Adrian.

Rotofeiul cu pălăria de paie rămase cu gura căscată, în vreme ce obrazul i se împurpură încet, semn sigur că furia îl cuprinde, înlăturând încet mirarea...

Nu, să fim serioși, nu s-a întâmplat așa ceva. Adrian mai degrabă ar fi înghițit un arici viu decât să se adreseze atât de nepoliticos unui necunoscut. Îl trimise la dracu', e drept, dar în gând...

Strălucirea zilei începu să pălească undeva, umbrele prinseră a se lungi. Adrian se gândi pe neașteptate la lupul șchiop pe care-l văzuse fugind printre copaci... În acest ceas, pădurea încremenise, parcă în așteptarea unei schimbări.

În buzunarul stâng al hainei, la piept, Adrian păstra un mic obiect rotunjit, ce pulsa ca o inimă, trimițând un zvon mărunț, un clinchet argintiu.

Istoria acestui mic obiect este deocamdată scurtă, dar nu și simplă.

Cu puțin timp în urmă, abătându-se pe o potecă prea puțin umblată, un inginer silvic plecat la pescuit, însoțit de pădurarul de prin partea locului, observase printre ramuri un sclipăt blând, roșiatic. Sursa acestei licăriri era un ceas, un mic ceas de damă aurit, având formatul „de buzunar“, așa cum se purta la gât acum o jumătate de veac.

Nu era, desigur, o întâmplare obișnuită să dai peste un ceas, legănându-se între ramuri, în desișul pădurii! Mai ales că împrejur n-a fost descoperită nicio

urmă... Și mai ales că micuțul ceas mergea, indicând cu exactitate ora!

În timpul nopții plouase și picături mici se mai prelingeau pe lăntișorul subțire. În liniștea plină de tresăriri a pădurii, ceasul continua să ticăie, trimitând împrejur impulsurile lui străvezii.

Cercetarea ulterioară, amănunțită a ceasului a dus la unele concluzii. Marca: „Wizard“. Data fabricației: 1903. Un amănunt important: mecanismul era prevăzut cu un arc ce trebuia tras doar o dată pe săptămână, ceea ce explica oarecum lipsa urmelor; ceasul se afla probabil de mai mult timp acolo, poate de câteva zile, și continua să meargă; între timp plouase de două ori – urmele se șterseseră.

Examinându-i-se interiorul s-a constatat că are capac dublu. Și iată că pe al doilea capac interior a fost zărit un nume, abia vizibil, zgâriat ușor, probabil, cu vârful unui ac fin. Să reținem acest nume: *Valentin Leordeanu*, și să reținem că alături de nume se mai vedea, gravată cu aceleași mijloace, o dată: *27 iulie 1949*.

Gândul te ducea, fără să vrei, la femeia, poate frumoasă, care-l purtase la gât, în urmă cu atâția ani, la începutul veacului douăzeci.

Care era povestea micii bijuterii, cum ajunsese acolo în pădure, al cui era numele zgâriat pe capacul interior și ce reprezenta data? Și, cedând unui impuls de moment, Adrian se întoarse încet spre necunoscutul din stânga. Privirile lor se întâlneau. Avu loc o ciudată confruntare mută. În ochii celuilalt se văzu, pentru o clipă, durerea unei întrebări. Dar, la fel de firesc, Adrian își desprinse privirea, care lunecă mai departe.

Între timp, vorbărețul de alături continua să-l chestioneze necruțător. Cu ce ocazie călătorește prin Maramureș? E cumva scriitor (în documentare...), inspector școlar, medic, sau simplu turist?

- Frumoasă e pădurea, răspunse Adrian.
- Poftim, poftim? îi supse rotofeiuul cuvintele.
- Ziceam de pădure... E foarte...

Ceva mai sus, șoferul opri în fața unei clădiri de lemn, înconjurată de molifiți bătrâni. Ridică de pe motor capota, să se răcească. Un jet de aburi fierbinți țâșni din radiator. Călătorii – în ziua aceea nu erau mulți – coborâră alene să se dezmoștească.

Adrian reuși să se desprindă de pisălog și se îndepărtă puțin. Potrivi distanța și luminozitatea la aparatul de fotografiat și făcu două poze, având grijă să-l prindă în obiectiv pe tânărul palid cu păr imens. Acesta se oprise, împreună cu alți pasageri, la un izvor de peste drum de canton. Dar, după ce bău apă, îl căută iarăși pe Adrian cu privirea: Adrian fu mulțumit că făcuse pozele fără să fie observat.

Pasagerii își reluară locurile. Adrian se așeză mai în față, pe un loc liber. Îi plăcea să urmărească mișcările șoferului. Acesta fuma, taxatorul îi întinsese țigara aprinsă. Calm, robust, sigur de sine, conducea destinul autobuzului. Doi oameni scoaseră o sticlă cu țuică și începură să tragă din ea, făcându-și veseli semne cu ochiul. Mirosul tare de alcool se răspândi imediat, înlocuindu-l pe cel de benzină.

După ce trecură de Izvorul lui Pinte, drumul începu să coboare în aceleași nenumărate întoarceri de o sută optzeci de grade. Ieșind, în fine, din rețeaua serpentinelor, trecură peste mai multe poduri mărunte,

apoi în față apăru prima comună de la poalele muntelui, pe urmă încă una, și acolo motorul se opri pe neașteptate în pană.

Șoferul, plin de năduf, începu să mânuiască niște scule, mormăind. Defecțiunea părea a fi serioasă. Călătorii făcură semicerc, cu mutrele cele mai posomorâte din lume. Șoferul îi trimise la plimbare, să nu-l enerveze.

Adrian constată că pisălogul cu pălărie de paie apărase iarăși lângă el și, după ce ezită puțin, îi adresă o întrebare:

— Mai avem mult?

— He, he, nu vă recomand să porniți pe jos... Dacă stăm să socotim, și dacă ținem cont de...

Și începu să facă un calcul complicat. Adrian nu-l mai ascultă.

La cotitură apăru un camion. Câțiva pasageri se rezeziră să-l oprească, grăbiți să ajungă la destinație. Dar primul care a ridicat mâna a fost tânărul pletoș cu fața palidă. Părea că-l cunoaște pe șofer, un băiat blond, puternic. Își strânseseră mâinile. Pe urmă, tânărul se urcă în cabină și acolo discuta câteva clipe, cu însuflețire, în vreme ce motorul duduia reținut. Adrian simți că privirea șoferului se oprește asupra lui, stăruitoare.

Apoi celălalt sări jos, și camionul porni printre pasagerii care făceau semne. Frânele scârțâiră exact în fața lui Adrian. Șoferul scoase capul.

— Nu pot lua decât o singură persoană. Dumneata! strigă el, indicându-l pe Adrian.

Acesta nici nu ridicase mâna măcar.

— Cum, adică... eu?

— Da, da! Urcați!

Foarte mirat, Adrian medita o clipă. N-ar fi vrut să-l piardă pe tânărul palid, dar se pare că șoferul îi era prieten. Deci...

— O secundă, să-mi iau geamantanul din autobuz.

Puțin mai târziu, în vreme ce treceau printr-o altă comună, blondul se întoarse către Adrian și-l privi din nou, lung. Avea un zâmbet nesigur pe figură. Adrian îi înregistră șovăiala. Șoferul vorbi:

— Habar n-ai de ce te-am preferat pe dumneata!

Adrian se întoarse către el, atent. I se păru că pe fața celui alt vibrează o emoție stăpânită. Șoferul avea ochi cenușii, luminoși și era, fără îndoială, foarte tânăr. O furnică mărunță îi alerga pe umăr.

— Ai o dihanie pe cămașă, zise Adrian. Vezi să nu te mănânce!

Blondul culese furnica și o suflă afară.

— Te întrebasesem dacă știi pentru ce te-am luat tocmai pe dumneata.

— Oricum, trebuia să iei pe cineva.

— Dar dumneata nici nu ridicaseși mâna.

— Ai observat?

— Se-nțelege.

— Și-atunci?

— Păi, bineînțeles, de unde ai ști? vorbi șoferul cu voce scăzută, mai mult ca pentru sine. Fiecare din noi nu știe o mulțime de lucruri...

— Filosofezi deseori?

— Mai ales către seară...

— Ei, și totuși, de ce m-ai preferat pe mine?

— Nu e vorba de preferat, aici... Altceva... Un prieten al meu care se afla în autobuz pretinde că ai semăna cu cineva care mi-a fost foarte drag... Cu „Toporul de Argint“. M-a rugat să te iau în cabină... De fapt, se înșală. Există, parcă, o asemănare aparentă, aveți aceeași față suptă, triunghiulară, încolo, știi eu? Băiatul e cam obsedat... s-a mai înșelat el și altă dată...

— Cine-i Băiatul? Insul acela pletos și palid?

— Da. Așa i se spune: Băiatul.

Adrian privi un timp înainte, fără să zică nimic. Respiră adânc. În sfârșit, întrebă:

— Dar „Toporul de Argint“ cine-i?

Șoferul îi aruncă o căutătură ciudată:

— Interesant! Logic ar fi fost să mă întrebî întîi cine-i „Toporul de Argint“, și doar apoi cine-i Băiatul... Așa, mi-ai lăsat impresia că ai ști cine-i „Toporul de Argint“...

— Faci deseori pe detectivul?

— De aproape zece ani, oftă foarte trist blondul.

Adrian se răsuci pe scaun, nervos. Șoferul observă.
— O, o, făcu el, șezi liniștit, am zis doar că semeni cu cineva. Cu cineva care mi-a fost nespus de drag. Asta e tot.

— Nu te îngrijora! Sunt foarte liniștit, zise Adrian. Dar nu vrei să-mi explici?

Șoferul însă nu răspunse. Privea înainte.

O altă mașină, cu inscripția regiunii Crișana, stopa-se ceva mai încolo. Sprinten, blondul sări jos. Celălalt șofer umfla din greu cauciucul unei roți demontate. Era un om mai în vârstă, gros și scund, cu un amestec de plictiseală și necaz pe față. Nici nu vă închipuiți

dumneavoastră ce bine dispuși sunt șoferii în asemenea situații!

— Ziua bună! făcu blondul, apropiindu-se de celălalt, cu mâinile în buzunare.

Furiosul abia mormăi ceva, fără să ridice ochii. Adrian îi urmărea din cabina camionului.

Blondul se înșurubă în fața celui care umfla roata, enervându-l vădit. Omul se ridică. Sudoarea îi șiroia pe față și gât.

— Care-i baiul? Ce te hlizești?

Blondul zâmbi pașnic.

— Nu mă cunoști, a?

Scundul se îndreptă și mai mult, punându-și în șold mâinile bondoace.

— Pe dumneata? N-aș zice... De unde?

— N-ai fost la Viștea Mică, la tunel... prin patruș'nouă?

— Pe unde vine Viștea Mică?

— Pe-aici, pe-aproape... Atunci te-oi fi confundat?

— De bună seamă.

— Atunci, sal'tare, zise blondul și porni către mașina sa.

Adrian zise:

— Nu te superi că am auzit tot ce ați discutat?

— Oho, văd că ai urechi bune!

— Mă gândeam că în patruzeci și nouă erai încă abia un copil... Cum era să-l cunoști?

— Ei, asta-i altă poveste...

— Alt mister?

— Nu, același mister, dacă vrei.

Înserarea căzu dintr-odată, ca un decor de teatru. Nimic nu lipsea.

Luna nouă, subțire și străvezie, caraghios de ireală, ca pictată de un zugrav lipsit de har, cu prea multă culoare și cu conturul prea apăsător, se suspendă undeva deasupra dealurilor întunecate.

— S-a terminat și cu ziua de azi, zise Adrian.

— Cum te cheamă? întrebă șoferul.

— Asta e bună! Ce-ți pasă?

— Așa, fiindcă mi-am amintit de fratele meu. De „Toporul de Argint“.

Adrian traversă centrul orașului, violent luminat cu neon, ducându-și ușor geamantanul. Megafoanele urlau o arie din *Tosca*. Adrian își puse ochelarii. Avea o figură de tânăr contabil proaspăt întors dintr-un concediu în care s-a distrat, dar nu foarte... Fața lui triumfiară, cu bărbia ascuțită și totdeauna milimetric bărbierită, părea că exprimă permanent o ușoară nedumerire. Arunca priviri iuți spre chipurile trecătorilor. Se despărțise cu o clipă înainte de șoferul blond.

„Te voi căuta... Am să-ți explic“, zisesse acesta.

Adrian vârâse mâna în buzunar, zâmbind cam jenat.

„Cât?“ „O mie, sau nimic“, răsese blondul.

Acum mergea singur, căutând strada Viilor. Al patru-lea om întrebat îl lămurii. Descoperi cu greu numărul 16. Pătrunse într-un gang plin de pisici, ce aveau, fără îndoială, întrunire acolo, și, urmărit de ochii lor strălucind în beznă, sună la o ușă, la întâmplare. O bătrână îi deschise.

— O caut pe doamna Csiki, zise.

Femeia largi ușa, lăsându-l să intre. Adrian adulmecă un miros de ceapă prăjită, ce venea dintr-o bucătărioară laterală.

— Un prieten al meu a locuit aici într-o vară... vara trecută, spuse el. Inginerul Berinde, poate vă amintiți de el. Zicea că...

Fără a-l lua în seamă, femeia deschise încă o ușă și-l împinse într-acolo. Mirat de muțenia ei, Adrian făcu trei pași.

— Rufărie de pat este? întrebă doamna Csiki cu voce aspră de altistă îmbătrânită.

Până atunci nu răspunsese nici la salut, nici la vreuna din întrebări. Avea în gură o coajă de lămâie pe care o sugea cu plăcere. Doamna Csiki sugea coajă de lămâie chiar și în somn.

Adrian îi plăti gazdei un avans și plecă în oraș. În gangul întunecos ardea un bec cam chior. Pisicile, mai puține de astă dată, nu-i acordară nicio atenție. Doar una, cenușie, cu un căpșor grațios, veni către el blândă, cu coada ridicată vertical, în semn de prietenie. Adrian o mângâie.

Ajuns pe bulevard, se opri, căutând din priviri o cofetărie. Grozav ar fi băut o cafea bună!

Fete în rochii scurte, cu jupon, treceau în grupuri — toți cei dimprejur păreau foarte tineri și gălăgioși. Adrian vru să iasă din vârtejul acela, dar în aceeași clipă simți că cineva se oprește în spatele său. Simți ca o mâncărime în ceafă, privirile cuiva îl sfredeleau. Și auzi un glas ce i se adresa în mod neîndoios lui:

— Valentin!

Rămase nemișcat, cuprins de o puternică emoție, cu gândul la numele zgâriat cu acul în interiorul micului ceas de damă... Același nume: Valentin... Valentin Leordeanu.

— Valentin! Pentru numele lui Dumnezeu! auzi iar.